

такого, що може забезпечити поглиблення картини історико-правової реальності

На панелі «*Між державою і суспільством*» були виголошені доповіді доцентів *П. В. Рекотова* «Правова соціалізація та соціально-правова комунікація: взаємозв'язок і взаємозумовленість», доктора юридичних наук *Т. Е. Телькінени* «Вийти з вежі зі слонової кістки (щодо комунікативної ролі історико-правової науки)», доцента *С. П. Мороза* «Державорозуміння та його місце в правовій системі України: проблемні аспекти», професорів *М. М. Кобилицького* «Причини і наслідки поширення німецького права в Угорщині XIII–XVIII ст.», *В. М. Пальченкової* «Пенітенціарна система та революція 1905–1907 рр. в українських губерніях Російської імперії», *О. Ф. Мельничук* «Право як засіб протидії булінгу та мобінгу» та аспіранта *І. В. Ковальчука* «Особливості формування та функціонування австрійської судової системи в Галичині (1772–1848 рр.)», в яких приверталася увага до різних аспектів місця, ролі і значення права як особливого соціального інституту та його потенцій у розвитку соціуму.

Ювілейна 40-а конференція МАІП, присвячена 70-річчю від дня заснування Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України, була проведена у рамках планової тематики відділу історико-правових досліджень. Традиційне винесення на обговорення провідних фахівців в галузі історії права ключових питань «правознавчої» проблематики дає розуміння її актуальності, привертає увагу до дискусійних моментів та окреслює горизонти дослідження і разом є свідченням плідної роботи наукового форуму.

А. Ю. ІВАНОВА,
кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ ІСТОРИКІВ ПРАВА: ОСІННЯ СЕСІЯ 2019

Традиційна історико-правова конференція 41-й раз об'єднала провідних істориків права України та відбулася в листопаді 2019 року в місті Глухові під егідою Міжнародної асоціації істориків права (МАІП). Тематику заходу визначала центральна фундаментальна проблема «**Феномен українського права: історичні витоки та сучасна парадигма**».

Співорганізаторами форуму стали Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, а також Сумська обласна державна адміністрація та Глухівський Національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, які виступили приймаючою стороною конференції.

Конференція присвячена 70-річчю від дня заснування Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України. Участь у її роботі взяли 28 науковців, більшість з яких авторитетні знані професори та доктори наук, провідні фахівці у своїй сфері, що представляли наукові та науково-педагогічні установи різних регіонів України.

Конференцію відкрили привітаннями керівництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка та представників міської та обласної влади. Від Сумської обласної адміністрації учасників конференції вітала професор Вікторія Павлівна Грובה – багаторічна членкиня МАП. У вступному слові президент МАП О. Н. Ярмиш привітав усіх присутніх із відкриттям форуму та наголосив на актуальності та важливості обраної тематики конференції.

Цього разу історико-правова спільнота зібралася на славетній Глухівщині, тому перша панель була присвячена ролі краю в українському юридичному науковому та освітньому просторі. Про Глухівський слід в історії розвитку українського права доповідав уродженець цієї землі академік Юрій Сергійович Шемшученко. Продовженням та доповненням її стала доповідь професора І. Б. Усенка, присвячена юридичній Глухівщині у людському вимірі. Висвітлені в обох доповідях постаті видатних правознавців, які в різний час народилися та працювали на Глухівській землі, викликали жвавий інтерес учасників конференції. Доповідачі згадали і козацьких правників – Федора Олександровича Чуйкевича, Василя Васильовича Стефановича, Івана Борозну, Якова Юхимовича Лизогуба, Миколу Даниловича Ханенка, Василя Михайловича Лисаневича; і представників академічної науки – Миколу Андрійовича Маркевича, Миколу Прокоповича Василенка, Йосипа Олексійовича Покровського, Віктора Олександровича Романыського і багато інших постатей. Про амбітний, утім, на жаль, нереалізований проект «План о заведении в Малороссии ... Академического Собрания», висунутий свого часу Федором Осиповичем Туманським як свого роду зародок Української Академії наук, розповідав академік Ю. С. Шемшученко.

До актуальних проблем розвитку та завдань сучасної юридичної вітчизняної науки звернувся у своїй доповіді академік НАПрН О. В. Скрипнюк, який, серед іншого, звернув увагу і на болючі для всієї наукової спільноти питання наукометрії та зміни вимог до наукових видань.

Окрасою конференції стала презентація колекції грошових знаків Глухівщини одним з батьків – засновників МАП Л. О. Зайцевим (Харків).

Гносеологічному та аксіологічному аспектам українського права присвятили свої виступи доповідачі другої панелі конференції – доктори юридичних наук В. М. Пальченкова, В. Є. Кириченко, О. М. Головка та Т. Е. Телькінена.

Третя панель об'єднала доповіді про українське право у конкретному історичному вимірі та його парадигму в сучасних дослідженнях. Особливості аналізу природних правовідносин та нормативно-правових актів як ідеалізованих правових феноменів присвятила свою доповідь Ю. В. Цветкова. Є. В. Ромінський розглянув давньоруське право у контексті політичної боротьби за «Києворуську спадщину». С. Г. Ковальова представила еволюцію поняття «західноруське – литовсько-руське – українське право литовського періоду» та його трактування. А. Ю. Іванова на прикладі історії творення Конституції УНР аргументувала, що наступність є фундаментальною цінністю у формуванні українського права.

Посилення інтересу до олюднення права, пізнання правових явищ крізь призму конкретного правника чи дослідника, спонукала нас до виокремлення панелі, присвяченої питанням антропологічного контексту українського права. На ній було презентовано доповіді Т. І. Бондарук, С. П. Мороза та Т. М. Федоренко.

Дослідники правоохоронних структур та їх діяльності представили доповіді, присвячені державницькому виміру історії права. В рамках четвертої панелі було

виголошено спільну доповідь Президента МАІП професора О. Н. Ярмиша та його учня Б. В. Бернадського на тему «Правові основи організації та діяльності правоохоронних органів та спецслужб українських держав: запозичене та оригінальне». В. Т. Окіпнюк розглянув роль «партійного законодавства» у формуванні кадрового складу органів державної безпеки в період панування в Україні тоталітарного режиму. П. В. Рекотов окреслив правові засади створення та діяльності Державної комісії з розслідування злочинів на території, звільненій від гітлерівських загарбників. Історичний пенітенціарний дискурс у сучасних українських реаліях висвітлила О. В. Сокальська.

Традиційно наприкінці конференції відбулися загальні збори Міжнародної асоціації істориків права, на яких окреслені проблеми і перспективи історико-правової науки в Україні, розглянуті подальші напрями роботи асоціації, визначені тематика та місце проведення наступної історико-правової конференції, а також відбулася презентація юридичних видань, що вийшли за останні півроку.

Важливою подією для всієї історико-правової спільноти стало відкрите засідання Комісії історії українського права при Президії Національної академії наук України. Інформаційну доповідь про розгортання її діяльності зробив академік НАПрН О. В. Скрипнюк. Цього року Президією НАН України було затверджено Положення про Комісію по вивченню історії українського права та її оновлений склад, до якого увійшли представники всіх регіонів та провідних наукових та науково-педагогічних установ – визнані фахівці з усієї України, більшість з яких також є членам Міжнародної асоціації істориків права.

Незабутні враження залишили заходи, організовані в рамках культурної програми: екскурсія до Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» (місто Батурин), екскурсія містом Глухів із відвіданням археологічного та краєзнавчого музеїв, екскурсія містом Путивль та Різдва Богородиці Молченським Печерським жіночим Монастирем, екскурсія до Спаського лісу і розташованого там першого в Україні «Парку радянського періоду».

Найважливіші наукові результати заходу викладені у анотованій програмці конференції осіннього сесії Міжнародної асоціації істориків права*.

* **Феномен українського права: історичні витоки та сучасна парадигма** : Анотована програма ХІІ історико-правової конференції (7–10 листопада 2019 р. м. Глухів) / ред. колегія: І. Б. Усенко, А. Ю. Іванова. Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Міжнародна асоціація істориків права. Київ, 2019. 29 с.